

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Hotărâre tradusă și redactată de către Direcția agent guvernamental.
Ea poate suferi modificări de formă.*

SECȚIA A CINCEA

CAUZA POROJAN v. REPUBLICA MOLDOVA

(Cererea nr. 49546/14)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

25 septembrie 2025

Această hotărâre este definitivă. Ea poate suferi modificări de formă.

În cauza Porojan v. Republica Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a cincea), întrunită într-un
Comitet compus din:

Georgios A. Serghides, *Președinte*,

Gilberto Felici,

Diana Sârcu, *judcători*,

și Martina Keller, *Grefier adjunct al Secției*,

având în vedere:

cererea (nr. 49546/14) *versus* Republica Moldova, depusă la Curte la 23 iunie 2014 în conformitate cu Articolul 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”) de către un cetățean moldovean și român, dl Ruslan Porojan („reclamantul”), născut în anul 1978, domiciliat în Chișinău și reprezentat de către dl V. Rusu, avocat în Chișinău;

decizia de a comunica cererea Guvernului Republicii Moldova („Guvernul”), reprezentat de către Agenții săi la acel moment, dl O. Rotari și dl D. Obadă;

observațiile părților;

Deliberând în secret la 4 septembrie 2025,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

OBIECTUL CAUZEI

1. Prezenta cauză se referă la refuzul instanțelor ierarhic superioare de a examina apelul reclamantului împotriva sentinței sale de condamnare *in absentia*, exprimând îndoieli cu privire la autenticitatea mandatului reprezentantului său legal. Reclamantul și-a întemeiat plângerea pe Articolul 6 §§ 1 și 3 (c) din Convenție.

2. La 13 februarie 2010, reclamantul a fost acuzat de escrocherie, iar cazul său a fost trimis ulterior în judecată.

3. În fața instanței de fond, reclamantul a fost reprezentat inițial de către T.K., M.P. și M.B., avocați aleși de el. Deoarece reclamantul nu a plătit serviciile juridice prestate, acești avocați au refuzat să-l mai reprezinte. Instanța a numit din oficiu un avocat *pro bono*, S.M.

4. După ce reclamantul nu s-a prezentat la mai multe ședințe de judecată, la 31 ianuarie 2012, Judecătoria Chișinău a emis un mandat de percheziție și arestare pe numele reclamantului.

5. La 17 octombrie 2012, Judecătoria Chișinău l-a condamnat pe reclamant *in absentia* la nouă ani de închisoare, găsindu-l vinovat de escrocherie care a cauzat deturnarea a 79.540 de lei moldovenești (MDL) (echivalentul la acea dată a 4.930 de euro (EUR)).

6. În anul 2013, reclamantul a fost reținut în Republica Cehă de către autoritățile cehe, în baza unui mandat internațional de arest, dar a fost eliberat la scurt timp după aceea, în absența unei cereri de extrădare în Republica Moldova.

7. Potrivit reclamantului, la 22 mai 2013, el a semnat un contract de asistență juridică cu C.B., avocată în Chișinău, autorizând-o să depună cerere de apel împotriva hotărârii din 17 octombrie 2012.

8. La 3 iunie 2013, C.B. a depus apel în numele reclamantului, anexând un formular standard de împuternicire utilizat de către avocați (mandat) pentru a confirma reprezentarea reclamantului. Formularul a fost semnat numai de către C.B. Acesta nu purta semnătura reclamantului și nu conținea detalii suplimentare cu privire la întinderea împuternicirilor sale de reprezentare.

9. Potrivit reclamantului, el a trimis Curții de Apel Chișinău o scrisoare scrisă de mână și semnată, care menționa cu claritate autorul, numărul cauzei penale la care se referea, faptul că reclamantul și C.B. semnaseră un contract de asistență juridică la 22 mai 2013 și că C.B. era împuternicită să reprezinte reclamantul și să depună cerere de apel în numele său. Instanța a primit scrisoarea respectivă la 4 iulie 2013. Cu toate acestea, instanța de apel a pus la îndoială autenticitatea mandatului avocatului. C.B. a susținut că împuternicirile sale fuseseră confirmate de scrisoarea reclamantului și de contractul de asistență juridică din 22 mai 2013; ea nu a prezentat instanței contractul, invocând confidențialitatea informațiilor incluse în acel contract.

10. La 17 septembrie 2013, Curtea de Apel Chișinău a declarat inadmisibil apelul depus de către C.B. în numele reclamantului, menținând condamnarea sa de către instanța de fond. Instanța a constatat următoarele:

„[Reclamantul] se eschivează de la executarea pedepsei penale din 17.10.2012. ... Procurorul s-a pronunțat pentru respingerea apelului ... deoarece inculpatul se află în căutare, astfel, cu el nu a fost posibil de a încheia contract în vederea acordării asistenței juridice, ceea ce ne face să deducem că avocatul C.B. nu era împuternicită de a declara apel. ...

În temeiul art. 67 alin. (3) din Codul de procedură penală, ... o persoană devine avocat al apărării atunci când și-a asumat angajamentul de a reprezenta inculpatul cu consimțământul acestuia. Cererea prin care [reclamantul] solicită să fie reprezentat de avocatul C.B. nu poate fi acceptată de instanță, deoarece a sosit prin poștă, iar inculpatul nu este prezent personal pentru a confirma că a redactat-o. ...

C.B. nu era împuternicită în modul în care prevede legea procesuală penală în vederea declarării apelului în cauza penală de învinuire a [reclamantului].”

11. C.B. a formulat recurs împotriva deciziei instanței de apel. Ea a susținut că împuternicirile sale de a reprezenta reclamantul au fost confirmate procedural prin mandatul emis în baza contractului de asistență juridică, că acest formular fusese anexat la dosar și că reclamantul își confirmase din nou consimțământul printr-o scrisoare olografă adresată instanței. Bazându-se pe Articolul 6 din Convenție, ea a menționat, de asemenea, că reclamantul nu ar trebui să fie privat de drepturile sale procedurale de apărare doar pentru că nu a fost prezent în fața instanței. Procurorul a susținut recursul ei și a solicitat Curții Supreme de Justiție să-l admită și să dispună rejudecarea cauzei.

12. La 11 martie 2014, Curtea Supremă de Justiție a confirmat decizia Curții de Apel Chișinău, menționând următoarele:

„Apelul a fost depus de avocata C.B., care a prezentat mandatul din 3.06.2013, în baza contractului de asistență juridică nr. 003 din 22.05.2013, însă aceasta în ședința instanței de apel nu a putut să confirme că are împuterniciri de la inculpat pentru apărarea intereselor, precum și la depunerea apelului.”

Cererea scrisă de inculpat, adresată instanței de apel, ... nu este autenticată de organele abilitate și nici confirmată de avocata C.B. prin aplicarea ștampilei [pe scrisoare].

În conformitate cu pct. 1) alin. 1) art. 70 din Codul de procedură penală, avocatul poate participa în procesul penal în calitate de apărător la invitația inculpatului, precum și la solicitarea altor persoane, dar cu respectarea unei condiții obligatorii - consimțământul inculpatului, care trebuie să fie clar determinat.

Astfel, după semnarea contractului de asistență juridică, inculpatul își dă acordul, în formă scrisă, printr-o cerere în care solicită admiterea apărătorului ales [în proces]. Semnătura inculpatului, în cererea nominalizată, urmează să fie autenticată conform legislației în vigoare. La materialele cauzei nu există un careva act care ar confirma consimțământul inculpatului de a-i fi apărare drepturile de avocatul C.B.”

13. Unul dintre cei cinci judecători ai Curții Supreme de Justiție în această cauză a exprimat o opinie separată și a menționat următoarele:

„La materialele cauzei este anexat mandatul avocatului C.B. din 3.06.2013, în baza contractului de asistență juridică nr. 003 din 22.05.2013, care confirmă împuternicirile sale.”

Suplimentar, o cerere scrisă semnată de [reclamant] [a ajuns] la Curtea de Apel la 5.07.2013, care confirmă împuternicirea lui C.B.

Această cerere a fost expediată de către inculpat din Republica Cehă (Karlovy Vary) prin intermediul oficiului poștal, fiind anexat la materialele cauzei și plicul pe care sunt aplicate ștampilele de plecare din țara respectivă și înregistrarea în Republica Moldova la 4.07.2013, adică înainte de a fi petrecută ședința instanței de apel.

Comparând această cerere cu alte înscrisuri din dosar, cum ar fi fișa personală a inculpatului, alte înscrisuri semnate de inculpat, se vede că este unul și același înscris, îndeplinite de către [reclamant]. Consider că în speță persistă suficiente dovezi, care confirmă împuternicirile avocatului C.B. de a-i acorda asistență juridică [reclamantului]. Prin soluțiile adoptate de către instanța de apel și recurs, [reclamantului] i-a fost lezat dreptul la apărare, cât și accesul la justiție.”

14. Reclamantul a invocat Articolul 6 §§ 1 și 3 lit. c) din Convenție, plângându-se de formalismul excesiv al instanțelor naționale, care i-au limitat dreptul de a avea acces la instanță și de a fi reprezentat de către un avocat ales de el.

APRECIEREA CURȚII

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 6 §§ 1 ȘI 3 (C) DIN CONVENȚIE

15. În temeiul Articolului 6 §§ 1 și 3 lit. c) din Convenție, reclamantul s-a plâns că drepturile sale de a avea acces la instanța de apel și de a fi reprezentat de către un avocat ales de el au fost încălcate prin abordarea excesiv de formalistă a instanțelor naționale în aplicarea dispozițiilor relevante din Codul de procedură penală referitoare la reprezentare.

16. În special, reclamantul a susținut că împuternicirile lui C.B. au fost stabilite în conformitate cu legislația internă, care nu impunea o formă specifică de exprimare a consimțământului inculpatului de a fi reprezentat de către un avocat, pe lângă mandatul avocatului. Chiar și așa, el și-a reconfirmat consimțământul prin scrisoarea adresată curții de apel; nu a fost prezentată nicio dovadă care să infirme prezumția că scrisoarea fusese scrisă de către el. Deși instanțele au pus la îndoială autenticitatea scrisorii, nu s-a exprimat nicio îndoială cu privire la mandatul de împuternicire al lui C.B. Instanțele nu i-au cerut niciodată lui C.B. să-și certifice împuternicirile în cadrul contractului de asistență juridică. El a susținut că nu solicitase în niciun fel autentificarea semnăturii sale pe scrisoare, deoarece era fugar și evita orice servicii notariale, diplomatice sau consulare. El a subliniat poziția procurorului în fața Curții Supreme de Justiție și opinia separată pentru a argumenta că cererea sa de rejudecare era singura cale de atac adecvată în cazul în care instanțele puneau la îndoială autenticitatea împuternicirilor reprezentantului său. În opinia sa, la momentul evenimentelor nu exista o jurisprudență internă bine-stabilită care să impună astfel de cerințe privind reprezentarea inculpaților absenți și, prin urmare, instanțele au fost excesiv de formaliste, ceea ce a limitat însăși esența drepturilor sale prevăzute la Articolul 6 §§ 1 și 3 lit. c) din Convenție.

17. Guvernul a contestat împuternicirile lui C.B. în temeiul mandatului avocatului, invocând cerințele prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 158/2013, potrivit căreia mandatul respectiv trebuie să menționeze în mod explicit sfera competențelor și să fie semnat și de reclamant. Guvernul a susținut că C.B. refuzase să prezinte contractul de asistență juridică încheiat cu reclamantul și că scrisoarea olografă constituia o recunoaștere implicită a invalidității mandatului avocațial. În absența oricărei autentificări a semnăturii de pe acea scrisoare, reclamantul nu avea niciun motiv să creadă că instanțele ar fi acceptat o simplă scrisoare, care ar fi putut fi semnată de oricine, servind drept confirmare a împuternicirilor de reprezentare. Guvernul a susținut că C.B. depusese apelul la 3 iunie 2013, în timp ce ea fusese autorizată să reprezinte reclamantul numai după scrisoarea acestuia din 3 iulie 2013. El a prezentat cazuri din anii 2014, 2016, 2017 și 2020 drept dovadă a unei jurisprudențe bine-stabilite de respingere a apelurilor în situații similare. De asemenea, el a făcut referire la un aviz consultativ al Curții Supreme de Justiție din 28 noiembrie 2016, care cerea ca, în cauzele penale, mandatul să conțină o descriere a domeniului de aplicare al împuternicirilor acordate și să poarte semnătura persoanei reprezentate. Semnătura putea fi înlocuită cu o scrisoare olografă, semnată de către persoana reprezentată, sau cu o împuternicire formală. Semnătura de pe scrisoare putea fi certificată fie de către avocat însuși, fie de către un notar sau, în cazul deținuților, de către directorul închisorii.

18. Curtea constată că această plângere nu este în mod vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție, nici inadmisibilă din alte motive. Prin urmare, ea trebuie declarată admisibilă.

19. Curtea observă că reclamantul în prezenta cauză s-a plâns că instanțele interne au refuzat să examineze apelul introdus de către avocata sa, deoarece ea nu a putut dovedi validitatea împuternicirii sale de a-l reprezenta în absența acestuia. Curtea consideră că plângerea ridică, în esență, o problemă legată de dreptul reclamantului de a se apăra prin intermediul unui avocat. Ca urmare a refuzului instanțelor interne de a permite avocatului reclamantului să-l apere pe acesta în absența sa, cauza ridică, de asemenea, o problemă legată de dreptul reclamantului de a avea acces la instanță. Prin urmare, Curtea va examina plângerea în conformitate cu Articolul 6 §§ 1 și 3 lit. c) luate împreună (a se vedea *Frolovs v. Letonia*, nr. 13289/06, § 42, 15 iunie 2017, și *Neziraj v. Germania*, nr. 30804/07, § 52, 8 noiembrie 2012).

20. În prezenta cauză, este incontestabil că reclamantul a dorit să depună apel împotriva hotărârii primei instanțe din 17 octombrie 2012, prin care a fost condamnat la o pedeapsă privativă de libertate. El a solicitat examinarea apelului în absența sa, deoarece se eschiva de la executarea pedepsei privative de libertate. În acest scop, el a mandatat-o pe C.B., avocat, să îl reprezinte. Prin urmare, nu se poate afirma că el renunțase la dreptul său de a depune apel sau de a fi reprezentat de către un avocat ales de el.

21. În pofida prezentării unui mandat de împuternicire de către C.B., emis în temeiul unui contract de reprezentare juridică încheiat cu reclamantul, instanțele naționale au invocat două motive pentru a pune la îndoială autenticitatea consimțământului reclamantului cu privire la împuternicirile de reprezentare ale lui C.B. Unul dintre motive se referea la absența reclamantului în procedura de apel și la imposibilitatea implicită de a confirma verbal împuternicirile lui C.B., inclusiv veridicitatea scrisorii olografe (a se vedea paragraful 10 de mai sus). Celălalt motiv se referea la autentificarea semnăturii reclamantului în scrisoarea scrisă de mână (a se vedea paragraful 12 de mai sus).

22. Curtea nu poate reține motivele suplimentare invocate pentru prima dată de către Guvern în observațiile sale, referitoare la pretinsa invaliditate a împuternicirilor lui C.B. (a se vedea paragraful 17 de mai sus, privind absența semnăturii reclamantului și a unei descrieri a sferei de aplicare a împuternicirilor acordate în mandat; pretinsa discrepanță între data scrisorii și mandatul avocatului), deoarece acestea nu au fost invocate niciodată în cadrul procedurilor interne (a se vedea *Burden v. Regatul Unit* [MC], nr. 13378/05, § 42, CEDO 2008). În plus, astfel de cerințe din Hotărârea Guvernului din 2013 se refereau în mod explicit la împuternicirile de reprezentare în procedurile civile, și nu în procedurile penale, cum este în prezenta cauză. Scrisoarea trimisă de către reclamant la 3 iulie 2013 avea în mod clar doar scopul de a reconfirma împuternicirile acordate lui C.B. în temeiul contractului din 22 mai 2013 și nu era destinată să constituie un mandat separat. Guvernul nu a fundamentat afirmația sa cu privire la refuzul lui C.B. de a prezenta contractul său cu reclamantul. În cele din urmă, exemplele de jurisprudență prezentate de către Guvern sunt, de asemenea, irelevante, din moment ce toate, cu excepția unuia, se referă la evenimente survenite după mai mult de doi ani de la evenimentele din prezenta cauză.

23. Curtea observă că nici instanțele naționale, nici Guvernul nu au furnizat vreo bază legală la momentul evenimentelor, pentru a solicita un formular specific prin care acuzatul să-și exprime consimțământul de a fi reprezentat în absența sa de către un avocat, altul decât mandatul avocațial în sine.

24. Curtea a stabilit anterior în cauza *Van Geyseghem v. Belgia* că dreptul oricărei persoane acuzate de o infracțiune penală de a fi apărută în mod eficient de către un avocat este una dintre caracteristicile fundamentale ale unui proces echitabil. O persoană acuzată nu își pierde acest drept pentru simplul fapt că nu se prezintă la o ședință de judecată. Chiar dacă legiuitorul trebuie să poată descuraja absențele nejustificate, acesta nu le poate sancționa prin crearea de excepții de la dreptul la asistență juridică. Cerința legitimă ca inculpații să participe la ședințele de judecată poate fi îndeplinită prin alte mijloace decât privarea de dreptul la apărare (a se vedea *Van Geyseghem v. Belgia* [MC], nr. 26103/95, § 34, CEDO 1999-I). Prin urmare, Curtea nu poate accepta concluzia Curții de Apel Chișinău, potrivit căreia reclamantul trebuia să fie prezent personal la ședință pentru a confirma împuternicirile avocatului.

25. Referitor la concluzia Curții Supreme de Justiție privind necesitatea autentificării scrisorii reclamantului, astfel cum s-a menționat mai sus, o astfel de cerință nu avea niciun temei juridic. Mai mult, C.B. a menționat verbal că scrisoarea fusese trimisă de către reclamant și că nu a avut posibilitatea să autentifice scrisoarea, deoarece aceasta a fost trimisă direct instanței. În absența unui temei juridic accesibil și previzibil pentru o astfel de cerință, Curtea consideră că această abordare este excesiv de formalistă.

26. În fine, instanțele naționale nu i-au acordat niciodată reclamantului un termen suplimentar pentru a se conforma noilor cerințe și nu au prezentat niciun motiv pentru a pune la îndoială autenticitatea semnăturii sale pe scrisoarea menționată. Acest lucru este cu atât mai frapant cu cât, procedând astfel, instanțele ierarhic superioare l-au privat efectiv pe reclamant de orice posibilitate de a contesta o condamnare și o pedeapsă privativă de libertate severă.

27. Curtea reiterează că, deși dreptul la apel poate fi, desigur, supus unor cerințe legale, atunci când aplică normele procedurale, instanțele trebuie să evite formalismul excesiv care ar încălca echitatea procesului (a se vedea *Walchli v. Franța*, nr. 35787/03, § 29, 26 iulie 2007). Aplicarea deosebit de strictă a unei norme procedurale poate uneori să afecteze însăși esența dreptului de acces la o instanță, în special având în vedere importanța apelului și miza procedurii pentru un reclamant care a fost condamnat la o pedeapsă cu închisoarea pe termen lung (a se vedea *Labergère v. Franța*, nr. 16846/02, § 20, 26 septembrie 2006).

28. Având în vedere cele de mai sus, Curtea consideră că refuzul instanțelor naționale de a examina apelul introdus de către avocatul reclamantului împotriva hotărârii instanței de fond, bazat pe o pretinsă împuternicire deficitară de a-l reprezenta, a fost excesiv de formalist și incompatibil cu dreptul reclamantului la un proces echitabil, garantat de Articolul 6 din Convenție.

29. Prin urmare, a existat o încălcare a Articolului 6 §§ 1 și 3 (c) din Convenție.

APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

30. Reclamantul a solicitat 30.000 de lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 1.535 de euro (EUR)) pentru prejudiciul material suferit ca urmare a imposibilității de a munci în perioada detenției sale în așteptarea extrădării. În plus, reclamantul a solicitat 150.000 MDL (echivalentul a 7.675 EUR) pentru prejudiciul moral și 30.000 MDL (echivalentul a 1.535 EUR) pentru costuri și cheltuieli. Reclamantul a prezentat factura pentru serviciile avocatului, pentru a confirma cheltuielile și costurile suportate.

31. Guvernul nu a fost de acord cu pretenția referitoare la prejudiciul material, argumentând că nu există o legătură de cauzalitate între prejudiciul material invocat și presupusa încălcare a Convenției. El a susținut că pretenția referitoare la prejudiciul moral era nefondată și excesivă, în timp ce cererea pentru costuri și cheltuieli era atât nefondată, cât și disproporționată în raport cu complexitatea prezentei cauze.

32. Curtea nu constată nicio legătură de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material invocat; prin urmare, ea respinge cererea formulată în acest sens. Cu toate acestea, ea acordă reclamantului 3.600 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral, plus orice taxe care ar putea fi percepute reclamantului.

33. Având în vedere documentele aflate în posesia sa, Curtea consideră rezonabil să acorde 1.535 EUR pentru acoperirea cheltuielilor aferente tuturor capetelor referitoare la procedura în fața Curții, plus orice taxă care ar putea fi percepută reclamantului.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a existat o încălcare a Articolului 6 §§ 1 și 3 (c) din Convenție;

3. *Hotărăște*

- (a) că Statul reclamat trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni, următoarele sume, care vor fi convertite în moneda Statului reclamat la rata aplicabilă la data transferului:
 - (i) 3.600 EUR (trei mii șase sute de euro), plus orice taxă care ar putea fi percepută, pentru prejudiciul moral;
 - (ii) 1.535 EUR (una mie cinci sute treizeci și cinci de euro), plus orice taxă care ar putea fi percepută reclamantului, cu titlu de costuri și cheltuieli;
- (b) că, de la expirarea termenului de trei luni, menționat mai sus, și până la executarea hotărârii, urmează a fi achitată o dobândă adițională la aceste sume, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de către Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

4. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 25 septembrie 2025, în conformitate cu Articolul 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Martina Keller
Grefier adjunct al Secției

Georgios A. Serghides
Președinte